

Aanmeldingsnotitie ten behoeve van Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Bestemmingsplan Moskee Kuipersdijk

11 september 2019

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van deze notitie

De gemeente Enschede heeft het bestemmingsplan Moskee Kuipersdijk opgesteld. Op basis van de kenmerken van de voorgenomen activiteit geldt mogelijk een plicht tot een vormvrije m.e.r.-beoordeling voor de bestemmingsplanherziening. Voor de zekerheid wordt uitvoering gegeven aan deze mogelijk plicht.

De voorgenomen activiteit, de bouw van de Moskee aan de Kuipersdijk, is namelijk mogelijk te scharen onder activiteit D 11.2 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.):

'de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra of parkeerterreinen'. De bijbehorende drempelwaarden (1° een oppervlakte van 100 hectare of meer, 2° een aaneengesloten gebied en 2000 of meer woningen en 3° een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m² of meer) worden niet overschreden. Het terrein is circa 0,7 hectare groot en een bruto-vloeroppervlakte van circa 3.100 m². Daarmee wordt ruimschoots onder de drempelwaarden gebleven. Dit vormt een eerste indicatie dat er geen belangrijke nadelige milieugevolgen te verwachten zijn.

Het doel van voorliggende notitie is om te beschrijven wat de aard en omvang van de ingreep en de aard en omvang van de milieueffecten van deze ingreep zijn en of deze zodanig zijn dat een m.e.r.-procedure (het opstellen van een MER) nodig is.

Op basis van voorliggende notitie kan het bevoegd gezag (gemeente Enschede) beoordelen en besluiten of zij voor de benodigde bestemmingsplanherziening een m.e.r.-procedure nodig acht.

1.2 Inhoud van de notitie

Voor een vormvrije m.e.r.-beoordeling geldt, evenals voor de 'gewone' m.e.r.-beoordeling, dat deze inhoudelijk in moet gaan op de criteria zoals genoemd in bijlage III van de Europese richtlijn inzake milieueffectbeoordeling (85/337/EEG zoals gewijzigd door de richtlijnen 97/11/EG en 2003/35/EG):

1. de kenmerken van het project: omvang, cumulatie met andere projecten, gebruik van natuurlijke hulpbronnen, productie van afvalstoffen, verontreiniging en hinder, risico van ongevallen (m.n. door gebruikte stoffen of technologieën);
2. de plaats van het project (kwetsbaarheid van het omliggende milieu): bestaande grondgebruik, rijkdom, kwaliteit en regeneratievermogen van natuurlijke hulpbronnen, opnamevermogen van het natuurlijke milieu (met name aandacht voor gebieden als wetlands, reservaten en natuurparken, speciale beschermingszones, gebieden met een hoge bevolkingsdichtheid en landschappen van historisch, cultureel of archeologisch belang);
3. de kenmerken van de potentiële effecten in samenhang met de kenmerken en plaats van het project: het bereik/grootte van het effect (afstand en getroffen bevolking), grensoverschrijdende effecten, complexiteit, waarschijnlijkheid, duur, frequentie en omkeerbaarheid van het effect. Het is daarbij gebruikelijk om de effecten van het hele plan/project in beeld te brengen en niet alleen de effecten van de onderdelen waarvoor de plicht tot (vormvrije) m.e.r.-beoordeling geldt.

De kenmerken van het project en de plaats van het project (criteria 1 en 2) worden in hoofdstuk 2 beschreven. De potentiële milieu-/omgevingseffecten worden in hoofdstuk 3 beschreven.

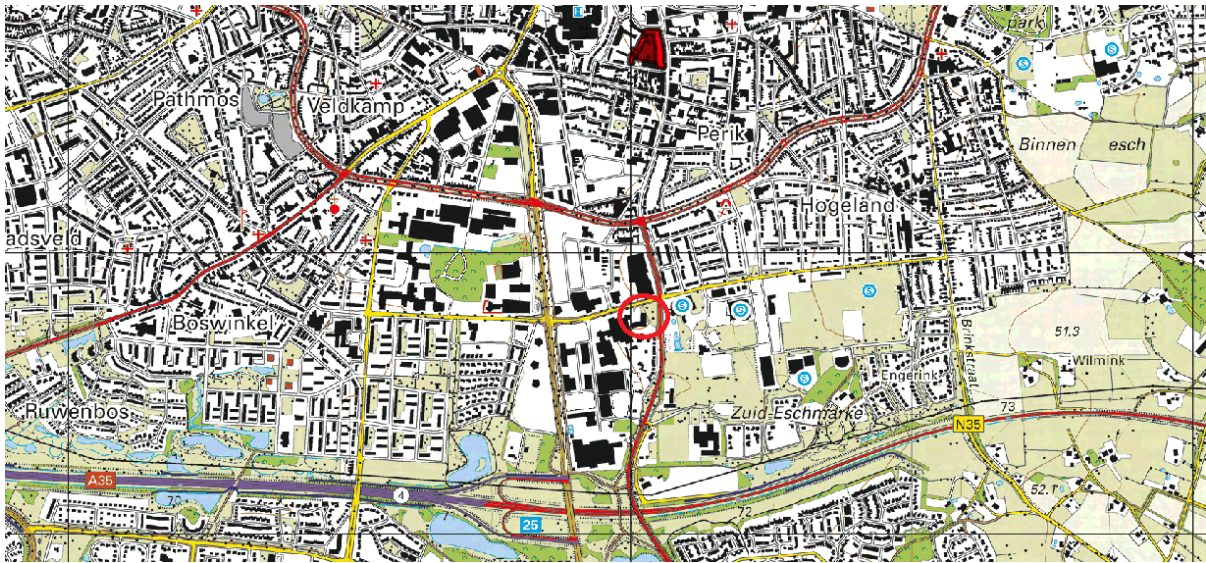
Op basis daarvan wordt vervolgens in hoofdstuk 4 aangegeven of belangrijke nadelige milieugevolgen uit zijn te sluiten.

Het bevoegd gezag neemt op basis van de inhoud van deze notitie een besluit of er een (volledige) m.e.r.-beoordeling nodig is.

2 De plaats en de kenmerken van het project

2.1 De plaats van het project

In paragraaf 1.2 en hoofdstuk 3 van de bestemmingsplantoelichting is het plangebied en haar omgeving beschreven. In onderstaande afbeelding is de ligging van het plangebied weergegeven in haar wijdere omgeving.

Afbeelding 2.1: Ligging plangebied (rood omcirkeld) in wijdere omgeving

De bebouwingslocatie bestaat uit een (voormalig) bedrijfsterrein, waar de Dienst Complementaire Werken was gevestigd. De directe omgeving bestaat uit een gebied met stedelijke voorzieningen, waaronder woningen. In het gebied hebben zich de afgelopen jaren een hotel, een Mc Donalds en een KFC gevestigd. Verder komen in het gebied kantoren, supermarkten etc. voor. De dichtstbijzijnde woning ligt op ca. 50 meter van de te realiseren Moskee. In de nabije omgeving bevinden zich geen gebieden met hoge landschappelijke- of ecologische waarden.

2.2 De kenmerken van het project

Het project bestaat uit de vestiging van een moskee op de hoek van de Kuipersdijk met de wethouder Beversstraat, op een terrein van circa 7000 m². Het bruto vloeroppervlak van de moskee bedraagt circa 3100 m². De zuidwestelijke helft van het gebouw heeft een maximale hoogte van 12m. De noordoostelijke helft omvat onder andere de gebedsruimte. Hier is een koepel met een maximale hoogte van 20m toegestaan. Ook zijn twee hoogteaccenten van maximaal 25 m toegestaan.

Het gebouw bestaat uit de gebedsruimte (moskee) en multifunctionele verenigingsruimtes. De gebedsruimte van het schetsontwerp biedt plaats aan maximaal 625 gelovigen. Tijdens twee islamitische feestdagen (Suiker- en Offerfeest) worden ook de overige verenigingsruimtes als gebedsruimte gebruikt. In totaal is er dan voor 1500 mensen gebedsruimte.

In hoofdstuk 4 van de bestemmingsplantoelichting is het project in meer detail beschreven.

Cumulatie met andere projecten

Het plangebied ligt nabij de Zuiderval. In de zone rond de Zuiderval vinden enkele andere (mogelijke) ontwikkelingen plaats (zoals vestiging bouwmarkt). Alleen op gebied van verkeer is sprake van een mogelijk relevante cumulatie van effecten. De verkeerseffecten van alle projecten samen zijn in beeld gebracht in de verkeersstudie uit 2014 (zie paragraaf 3.1 van deze notitie). De verkeerstoename als gevolg van de projecten is klein ten opzichte van de hoeveelheid verkeer die nu al op omliggende wegen rijdt. Het aandeel van de moskee daarin is op zijn beurt ook klein. Het extra verkeer verspreidt zich snel, de toename van het verkeer van de projecten vindt gespreid in de tijd plaats en het verkeer “verwatert” snel in de omgeving. Er is geen sprake van belangrijke cumulatieve effecten ten gevolge van de

projecten gezamenlijk. Dit geldt daarmee ook voor de cumulatie van eventuele milieueffecten als gevolg van verkeer.

Gebruik natuurlijke hulpbronnen en productie van afvalstoffen

Er wordt een nieuwe moskee gebouwd. Dit vergt bouwstoffen en energie voor de bouw. Als gevolg van het nieuwe plan wordt verder geen bijzonder nieuw beslag op natuurlijke hulpbronnen gelegd en vindt geen relevante productie gevaarlijke of milieubelastende (afval)stoffen plaats.

Verontreiniging en hinder

Bij de aanleg en het gebruik van de moskee zijn ten aanzien van verontreiniging/hinder voornamelijk de aspecten verkeer en geluid van belang. Deze aspecten worden nader beschreven in hoofdstuk 3 (kenmerken van de potentiële effecten).

Risico van ongevallen en veiligheid

De beoogde activiteiten in het plangebied, zoals mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan zorgen niet voor een toename van risico's voor de omgeving. Er worden geen gevaarlijke stoffen geproduceerd, opgeslagen of vervoerd. Externe veiligheid komt verder aan bod in hoofdstuk 3.

3 Kenmerken van de potentiële effecten

In dit hoofdstuk worden de potentiële effecten van het project aangegeven. Per (milieu)aspect wordt in samenhang met de kenmerken en de locatie van het project gezien of zich bijzondere omstandigheden voordoen met betrekking tot potentiële milieueffecten. Daarbij gaat het niet alleen de effecten van de onderdelen waarvoor de plicht tot (vormvrije) m.e.r.(-beoordeling) geldt, maar om effecten van het plan als geheel.

3.1 Verkeer

De moskee wordt ontsloten in westelijke richting via een nieuwe weg vanaf het Spaansland. In 2014 het verkeersonderzoek 'Onderzoek invalswegen Enschede Zuid' uitgevoerd. Daarbij zijn alle ontwikkelingen in de omgeving (o.a. realisatie van hotel, ontwikkeling van een bouwmarkt, Mc Donalds en KFC) integraal meegenomen. Daarmee is een goed beeld ontstaan van in de toekomst benodigde infrastructurele aanpassingen op de Zuiderval en de Kuipersdijk, gebaseerd op de laatste inzichten en actuele modelprognoses. De gemeente Enschede heeft er bewust voor gekozen om de effecten van de verschillende ontwikkelingen integraal te beschouwen en daarvoor een samenhangend pakket van verkeersmaatregelen te bepalen.

In het onderzoek is geconcludeerd dat de verschillende ruimtelijke ontwikkelingen (waaronder de vestiging van de Moskee) een relatief kleine invloed hebben op de verkeersintensiteiten, behalve in de directe omgeving van de ontwikkelingen. De verkeersintensiteit in de directe omgeving van de moskee wordt met name beïnvloed door de realisatie van de derde ingang van de Van Heekgarage aan de Kuipersdijk, de realisatie van de nieuwe N18 en de doorsteekbaarheid van het centrum via de Mooienhof. Het extra verkeer als gevolg het project (de moskee) is beperkt en verdeelt zich vrij snel over verschillende richtingen ("het verkeer verwatert"). De kruispunten van de Kuipersdijk met de Varviksingel en de Wethouder Beversstraat zijn de belangrijkste bottlenecks. Vanuit het gemeentelijk mobiliteitsbeleid zal de ontwikkeling worden gemonitord en op basis daarvan worden voorstellen voor eventuele maatregelen gedaan.

Er zijn geen relevante negatieve effecten als gevolg van het plan op gebied van verkeer.

Aanvullend verkeersonderzoek 2019

In 2019 is een aanvullend onderzoek uitgevoerd ("Onderbouwing verkeersgeneratie moskee Kuipersdijk"; zie paragraaf 1.1.1 van de plantoelichting)). Dit om de verkeersgeneratie als gevolg van de realisatie van de moskee (aandeel in het aantal verkeersbewegingen) en de invloed daarvan op de verkeersafwikkeling in de omgeving beter in beeld te brengen. En dan met name op de kruispunten Kuipersdijk - Wethouder Beversstraat en Zuiderval - Wethouder Beversstraat. De uitkomsten van dit nieuwe onderzoek

onderbouwen en bevestigen de verkeersgegevens uit het verkeersmodel dat is gebruikt als input voor het eerdergenoemde rapport "Onderzoek invalswegen Enschede Zuid". Het aantal verkeersbewegingen als gevolg van het plan valt zelfs lager uit dan waar vanuit is gegaan in de gegevens uit 2014. De conclusie blijft dat er geen relevante negatieve effecten als gevolg van het plan zijn op gebied van verkeer.

Relatie met milieuonderzoek

De gegevens uit het "Onderzoek invalswegen Enschede Zuid" hebben ten grondslag gelegen aan de milieuonderzoeken voor het bestemmingsplan. Nu uit het aanvullende verkeersonderzoek is gebleken dat de eerdere worden bevestigd (en zelfs lager uitvallen), is er geen reden aanvullend onderzoek te doen naar eventuele nadelige gevolgen voor het milieu. De conclusies zoals opgenomen in de toelichting behorende bij het bestemmingsplan "Moskee Kuipersdijk" blijven dan ook in stand.

3.2 Natuur

Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden

Het plangebied van het bestemmingsplan is niet gelegen binnen de grenzen dan wel in de nabijheid van een gebied dat is aangewezen als Natura 2000 gebied of bijzonder nationaal natuurgebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden "Aamsveen", "Witte Veen" en "Buurserzand & Haaksbergervveen" liggen respectievelijk op circa 4 kilometer, circa 5,5 kilometer en circa 7 kilometer van het plangebied. Het project leidt niet tot belangrijke negatieve gevolgen. Mitigerende maatregelen zijn niet nodig in het kader van dit bestemmingsplan.

Wet natuurbescherming: beschermde planten- en diersoorten

In paragraaf 5.3.2 van de bestemmingsplantoelichting zijn de mogelijke effecten op beschermde planten- en diersoorten beschreven. Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan worden geconcludeerd dat het plangebied met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid geen belangrijk onderdeel is van de functionele leefomgeving van strikt beschermde soorten. Aanvullend ecologisch onderzoek en mitigerende maatregelen zijn (op voorhand) niet noodzakelijk.

NNN: Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS genoemd)

Het plangebied is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat onderdeel uitmaakt van het NNN. Er treden geen relevante effecten op ten aanzien van NNN. Mitigerende maatregelen zijn niet nodig

3.3 Water en bodem

Waterkwantiteit

In paragraaf 5.2 van de plantoelichting is beschreven hoe met water wordt omgegaan in de beoogde situatie. Het waterschap kan zich vinden in deze paragraaf. Er zal waterberging op eigen terrein worden gerealiseerd en het afvalwater wordt gescheiden afgevoerd. Het plangebied wordt deels en beperkt opgehoogd. Het effect op het grondwater zal gering zijn. In een waterhuishoudingsplan worden de details uitgewerkt. Er treden naar verwachting geen relevante effecten op.

Bodem- en grondwaterkwaliteit

In het kader van dit bestemmingsplan heeft een onderzoek naar de bodemkwaliteit plaatsgevonden. De kavel is door het uitvoeren van een eerdere bodemsanering geschikt voor zowel de huidige functie/bestemming industrie als de voorgenomen bestemming/functie maatschappelijke voorziening. De bodem is geschikt voor de beoogde vestiging van de Moskee.

3.4 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Landschap en cultuurhistorie

Voorheen was op deze locatie een complex van de Dienst voor de Complementaire Werkgelegenheid (DCW) gevestigd. Hier zijn op basis van het bestemmingsplan "Hogeland zuid, Varvik en Diekman" gebouwen van 20 meter hoog toegestaan. Sinds de sloop van deze bebouwing (2013) ligt de locatie braak. Het is een groot terrein. Een beperkt deel daarvan wordt benut voor de nieuwe moskee. De nieuwe moskee wordt zorgvuldig ingepast (o.a. een verplichte rooilijn) en ontworpen. In hoofdstuk 4 van de plantoelichting zijn de ontwerpuitsgangspunten nader beschreven. De ontwikkeling leidt niet tot relevante negatieve effecten op gebied van landschap. Bovendien zal er een andere invulling (met bebouwing) gezocht worden indien het plan niet doorgaat. Op basis van de oude mogelijkheden ligt er een groot bouwvlak voor bedrijvigheid met een maximale bouwhoogte van 20 meter.

Er zijn geen monumenten of overige cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren aanwezig binnen en in de directe omgeving van het plangebied.

Archeologie

Het gebied is voor een groot deel diep en voor een kleiner deel minder diep verstoord. De voormalige bebouwing van de DCW is reeds gesloopt. De verwachtingswaarde is bijgesteld naar laag.

Op het terrein kunnen nog wel kleine gebiedjes voorkomen met ongestoorde lagen. Archeologische vooronderzoek in kleine, niet aaneengesloten gebiedjes is echter niet zinvol. Nederzettingen omvatten een groter gebied. Er is dan ook geen archeologische onderzoek gedaan. Er worden geen relevante negatieve effecten verwacht. Wel geldt altijd de zogenaamde signalerings- en zorgplicht uit de Erfgoedwet (voorheen Monumentenwet) in geval van 'toevalsvondsten' van archeologische waarden.

3.5 Luchtkwaliteit

Ten aanzien van luchtkwaliteit is een onderzoek uitgevoerd om na te gaan of de ontwikkeling binnen de getalsmatige begrenzing van het criterium "niet in betekenende mate (NIBM)" valt (zie paragraaf 5.1.5 van de bestemmingsplantoelichting). Met de door het Ministerie beschikbaar gestelde rekentool NIBM (versie 14 juli 2016) kan de bijdrage van het verkeer aan de luchtkwaliteit berekend worden. Met de rekentool is te bepalen dat een initiatief niet meer als NIBM is aan te merken bij meer dan 1400 personenwagenbewegingen. Het aantal verkeersbewegingen van de Moskee blijft daar ruimschoots onder.

Ook blijft het project ruimschoots onder de grenswaarden voor de jaargemiddelde concentraties voor fijn stof (PM10 en PM2,5) en stikstofdioxide (NO2) en wordt voldaan aan het aantal toegestane overschrijdingen van de uurgemiddelde concentraties voor NO2 en 24-uurgemiddelde concentraties voor PM10.

De effecten van het project op de luchtkwaliteit zijn gering. Er is geen sprake van belangrijke nadelige milieugevolgen.

3.6 Geluid

Er kan sprake zijn van directe geluidhinder (van moskee op omgeving) en indirecte geluidhinder (als gevolg van verkeer).

Directe hinder

De moskee ligt in een voorzieningengebied met woningen op relatief korte afstand. De directe hinder voor woningen wordt beperkt door de toepassing van milieuzonering. Moskeeën zijn in de VNG-brochure Handreiking "bedrijven en milieuzonering" niet afzonderlijk benoemd. Wel is de functie "Kerkgebouwen e.d." opgenomen. Voor deze functie is een richtafstand van 30 meter tot geluidsgevoelige functies gegeven. Deze richtafstand is ook van toepassing op moskeeën, zo volgt rechtspraak van de ABRvS. De omgeving kan daarom worden aangemerkt als "gemengd gebied". Hiermee kan de richtafstand van 30 meter worden teruggebracht tot 10 meter. De meest nabijgelegen woning ligt op 12 meter van de

grens van de inrichting. Het gebouw van de moskee ligt naar verwachting op circa 45-50 meter van de dichtstbij gelegen woning. Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat op deze woning voldaan kan worden aan de richtwaarde van 50 dB(A) zoals opgenomen in de geluidnota Enschede 2009-2012.

Verder zijn er met de omwonenden afspraken gemaakt over geluid ten gevolge van de gebedsoproep. Die afspraken zijn vastgelegd in een 'noaberschapsovereenkomst'. Het geluid van de oproep is (o.a. vanwege de beperkte duur) niet significant ten opzichte van het geluidniveau van de overige geluidbronnen op het terrein van de moskee.

Relevante effecten van directe geluidhinder worden niet verwacht.

Indirecte hinder

Er is een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de geluidgevolgen van verkeer als gevolg van het plan. Er wordt een nieuwe ontsluitingsweg aangelegd. Deze loopt naar het zuidwesten en loopt niet direct langs woningen. Het beperkte verkeer op de nieuwe ontsluitingsweg zorgt voor een maximale geluidbelasting van 35 dB (Lden) op de maatgevende woning. Dit is de te realiseren woning in het moskee-complex zelf ('bedrijfswoning' van de imam). Op de maatgevende bestaande woning, Kuipersdijk 248, is de geluidsbelasting maximaal 24 dB (Lden). Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wet Geluidhinder. Vanaf het Spaansland en verder verdeelt het verkeer zich en heeft het geen relevante invloed op de geluidsbelasting van verkeer op woningen als geheel.

Voor de nieuwe woning ('bedrijfswoning' van de imam) blijkt dat de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder wordt overschreden als gevolg van bestaand wegverkeer. Hiervoor kan een hogere waarde worden vastgesteld. Aan de voorwaarden uit de Wet geluidhinder en de Geluidnota om een hogere waarde vast te stellen wordt voldaan.

Conclusie

Op basis van voorgaande wordt geconcludeerd dat er geen belangrijke nadelige gevolgen optreden, zowel op gebied van directe als indirecte geluidhinder

3.7 Externe veiligheid

Met de vestiging van een Moskee is geen sprake van een bedrijf of inrichting waarop het Besluit externe Veiligheid Inrichtingen van toepassing is. Ook is er geen relevante wijziging in het aantal aanwezigen binnen invloedsgebieden van risicobronnen (met ook op groepsrisico).

Het project brengt geen belangrijke nadelige gevolgen met zich mee op gebied van externe veiligheid.

3.8 Duurzaamheid en klimaat

In het ontwerp van de moskee is gekozen voor een compact gebouw, waarbij de grote ruimten (moskee en zaal) als bouwdeel met een atrium gescheiden worden van de multifunctionele ruimte. Het atrium dient om warmte op te slaan (warmtebuffer) en te verdelen over de overige ruimten. Er zal gebruik gemaakt worden van duurzame bouwmaterialen. De buitenruimte wordt voor een groot deel gebruikt voor het maken van parkeerplaatsen. Omdat deze parkeerplaatsen niet altijd gebruikt zullen worden, is er ruimte voor het behouden van bestaand groen (gras) en hoeft niet alles verhard te worden. Voor het dagelijkse parkeren wordt gebruik gemaakt van verhard oppervlak. De parkeerzone tussen de moskee en de woningen aan de Kuipersdijk wordt groen ingericht (met veel bomen en groene tussenruimten).

4 Conclusie

Deze notitie gaat in op de vraag of er bijzondere omstandigheden zijn vanwege de aard van het voornemen (bouw Moskee Kuipersdijk), de kenmerken van de omgeving of de impact van het voornemen op de omgeving, die aanleiding geven om een m.e.r.-procedure te doorlopen voor het nieuwe bestemmingsplan. In hoofdstuk 3 zijn de mogelijke effecten van het voornemen beschreven.

Er zijn - mede gelet op een integrale beoordeling van alle relevante criteria van bijlage III bij de mer-richtlijn - geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu te verwachten en op voorhand zijn er geen mitigerende maatregelen nodig. Oftewel, voor alle beschreven (milieu)aspecten (zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang) zijn er, gezien in samenhang met de kenmerken van het project en de locatie van het project, geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu te verwachten.

Op basis van de informatie in voorliggende notitie neemt het bevoegd gezag een m.e.r.-beoordelingsbesluit waarin zij aangeeft of een volledige m.e.r.-procedure nodig is.